

Täysistunto

Keskiviikko 26.2.2020 klo 14.00—17.04

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 11/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.31 Tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen esityksen pääasiallinen sisältö on se, että Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin johtokunnan kokoonpanoa muutettaisiin siten, että johtokuntaan ei enää kuuluisi opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämää jäsentä, vaan oikeusministeriö nimeäisi jatkossa johtokunnan jäsenistä nykyisen neljän sijasta viisi. Tälle perustelut ovat siinä, että tämä on nimenomaan näihin asioihin keskittyvä instituutti, Helsingin yliopiston alaisuudessa toimiva, ja tällä instituutilla on laissa erikseen säädetty valtakunnallinen tehtävä, eli instituutin tulee harjoittaa riippumatonta kriminologista ja muuta oikeuspoliittista tutkimusta ottaen huomioon oikeusministeriön ja yhteiskunnan tietotarpeet, seurata ja analysoida rikollisuutta, rikollisuuden kontrollin ja seuraamusjärjestelmän toimintaa, oikeusoloja ja lainsäädännön vaikutuksia sekä raportoida niiden kehityspiirteistä ja myös ylläpitää laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavia tutkimusrekistereitä.

15.33 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Tähän hallituksen esitykseen, jonka ministeri oivallisesti esitteli, ei ole huomautettavaa, mutta tässä yhteydessä haluan lausua pari sanaa oikeuspolitiikan ja kriminologian tutkimuksesta.

Entinen oikeusministeri Antti Häkkänen tässä äskettäin totesi, että suomalaisessa oikeuspolitiikassa uhrin asema ja uhrin aseman korostaminen on jäänyt viimeisten vuosien, jopa vuosikymmenten, varrella liian vähälle, ja nimenomaan lähes kaikki uudistukset, joita oikeuspolitiikkaan on viimeisten vuosikymmenten aikana tehty, ovat korostaneet rikoksentekijän tai rikoksesta epäillyn oikeusturvan ja aseman parantamista. Näitä uudistuksia on lukuisia, ja jokainen voi ne helposti löytää.

Nyt kun viime aikoina on keskusteltu seksuaalirikoksista, niin huomasin, että eräät järjestöt ja tahot, jotka ajavat nimenomaan raiskauksien uhrien asemaa, totesivat, että raiskauksen uhrin asema suhteessa tekijään on hyvin heikko ja hyvin huono oikeusprosessis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2020 vp

sa. No tähän on totta, mutta ongelma on siinä, että se ei koske pelkästään raiskauksen uhreja vaan se koskee kaikkien rikoksien uhreja. Toivon, että jatkossa, kun oikeuspolitiikka ja kriminologiaa tutkitaan, niin pyritään, sanotaan nyt, viime vuosia selvästi enemmän kiinnittämään huomiota siihen, että nimenomaan rikoksen uhrin oikeuksia ja asemaa pyritäisiin vahvistamaan eikä käytännössä vahvistamaan jatkuvasti rikoksentekijän, rikoksesta epäillyn tai rikoksesta pidätetyn tai rikoksesta vangitun oikeuksia.

Totta kai joku voi sanoa, että eivät nämä ole toisiltaan pois, että voidaan vahvistaa tekijän asemaa ja voidaan vahvistaa uhrin asemaa, mutta käytännössä on kuitenkin niin — ja näin on myös Suomessa tapahtunut — että kun tätä tekijää ja hänen niin sanottuja perus- ja ihmisoikeuksiaan on jatkuvasti viimeisten vuosikymmenten aikana pyritty vahvistamaan ja korostamaan, pidätysaikoja lyhentämään ja niin edelleen ja niin edelleen, niin kyllä siinä on rikoksen selvittämisen intressi jäänyt toiseksi ja myös uhrin asema jäänyt toiseksi. Uhrin ja yhteiskunnan kannalta rikoksen selvittämisen intressi on hyvin tärkeä, eikä sitä voida kokonaan sivuuttaa silloin, kun kriminaalipolitiikkaa tutkitaan ja kun sitä kehitetään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.